Gemeente
Geertruidenberg

4. Algemene Uitkering

4.1 Inleiding

De algemene uitkering uit het gemeentefonds vormt de belangrijkste algemene inkomstenbron van gemeenten. Jaarlijks informeert het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de gemeenten via de mei-, september- en decembercirculaire over de ontwikkelingen binnen het gemeentefonds. De meicirculaire bevat de financiële gevolgen van de Voorjaarsnota van het Rijk, de septembercirculaire verwerkt de uitkomsten van de Miljoenennota en de decembercirculaire bevat de laatste actualisaties van het lopende begrotingsjaar.

De financiële effecten uit de meicirculaire vormen het uitgangspunt voor de actualisatie van de begroting en de meerjarenraming. In overleg met de provincie is afgesproken dat de effecten van de meicirculaire vanaf 2025 worden verwerkt in de begroting van het betreffende jaar. Eventuele wijzigingen in deze werkwijze vragen afstemming met de provincie en moeten worden betrokken bij een eventuele aanpassing van de planning- en controlcyclus. De financiële gevolgen van de septembercirculaire worden vervolgens verwerkt via een tussenrapportage.

De algemene uitkering is vrij besteedbaar. Dit betekent dat gemeenten de ontvangen middelen naar eigen inzicht kunnen inzetten voor de uitvoering van hun taken. Het Rijk verbindt aan deze middelen geen specifieke bestedingsdoelen. De hoogte van de algemene uitkering wordt bepaald aan de hand van het verdeelstelsel van het gemeentefonds. Daarbij wordt rekening gehouden met objectieve kenmerken van gemeenten, zoals het aantal inwoners, de oppervlakte en diverse sociaal-economische factoren. Deze kenmerken worden gewogen en vermenigvuldigd met een landelijke uitkeringsfactor. Wijzigingen in deze verdeelmaatstaven, de gewichten of de uitkeringsfactor kunnen gevolgen hebben voor de hoogte van de algemene uitkering van een individuele gemeente.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt daarnaast in belangrijke mate bepaald door het accres, de jaarlijkse groei of krimp van het gemeentefonds. Op basis van de afspraken tussen het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) bestaat het accres tot en met 2026 uit een vast volumedeel en een loon- en prijsdeel. Het loon- en prijsdeel wordt periodiek aangepast op basis van de meest recente economische ramingen van het Centraal Planbureau (CPB). Met de meicirculaire 2026 is de loon- en prijstranche voor 2026 definitief vastgesteld.

Op basis van de meicirculaire 2026 bedraagt de geraamde algemene uitkering uit het gemeentefonds voor de gemeente Geertruidenberg in 2026 **€ 48,9 miljoen**. De in de meicirculaire opgenomen financiële effecten zijn verwerkt in deze begrotingsactualisatie en vormen de basis voor de meerjarenraming 2027-2030.

4.2 Ontwikkelingen

De financiële positie van gemeenten blijft de komende jaren sterk afhankelijk van landelijke ontwikkelingen binnen het gemeentefonds en het sociaal domein. Hoewel het kabinet de afgelopen jaren aanvullende middelen beschikbaar heeft gesteld, blijft er sprake van onzekerheid over de structurele financiering van gemeentelijke taken.

Een belangrijke ontwikkeling betreft het zogenoemde *ravijnjaar*. Waar gemeenten oorspronkelijk rekening moesten houden met een forse terugval van de inkomsten uit het gemeentefonds vanaf 2026, hebben aanvullende maatregelen van het kabinet ervoor gezorgd dat deze terugval grotendeels is verzacht en feitelijk is verschoven naar 2028. Hierdoor ontstaat op korte termijn meer financiële ruimte, maar blijft de uitdaging bestaan om de gemeentelijke begroting ook na 2027 structureel in evenwicht te houden. Zowel de VNG als verschillende financiële deskundigen wijzen erop dat het financiële vraagstuk daarmee niet is opgelost, maar vooral in de tijd is doorgeschoven.

Daarnaast blijft de verdere ontwikkeling van het verdeelmodel van het gemeentefonds een

aandachtspunt. Het Rijk heeft besloten de voorgenomen herijking van het verdeelmodel uit te stellen tot 2029. Ook het huidige ingroeipad wordt tijdelijk bevroren. Daarmee ontstaat meer stabiliteit voor gemeenten, maar blijft onzeker hoe de uiteindelijke verdeling van middelen er op langere termijn uit zal zien.

Binnen het sociaal domein is met name de jeugdzorg een belangrijke risicofactor. De onafhankelijke Commissie-Van Ark heeft geconstateerd dat gemeenten onvoldoende worden gecompenseerd voor de uitvoering van hun wettelijke jeugdzorgtaken en dat de financiële druk op gemeenten de afgelopen jaren sterk is toegenomen. Tegelijkertijd heeft de commissie aangegeven dat de Hervormingsagenda Jeugd moet worden voortgezet en dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de jeugdzorg toekomstbestendig en betaalbaar te houden. Het Rijk en de VNG hebben hierover nadere afspraken gemaakt, waarbij naast extra middelen ook wordt ingezet op hervormingen die vanaf 2028 tot beheersing van de kosten moeten leiden. De uiteindelijke financiële effecten hiervan zijn nog niet volledig duidelijk.

Verder vinden er wijzigingen plaats in de financiering van beschut werk en worden middelen voor klimaat- en energiebeleid voortaan via het gemeentefonds beschikbaar gesteld. Ook binnen de Wmo zijn landelijke beleidswijzigingen aangekondigd, waaronder de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage en wijzigingen rondom huishoudelijke hulp. De precieze uitwerking hiervan is nog in ontwikkeling.

De komende jaren blijven in financieel opzicht uitdagend. Door de aanhoudende onzekerheid over de ontwikkeling van het gemeentefonds en de bekostiging van medebewindstaken staat de structurele houdbaarheid van de gemeentelijke financiën onder druk. Dit vraagt om een behoedzaam financieel beleid, waarbij ambities, maatschappelijke opgaven en beschikbare middelen blijvend met elkaar in evenwicht moeten worden gebracht.